

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Acta Ecclesiae Mediolanensis

Actorvm Ecclesiae Mediolanensis, Pars Tertia - In Qva, Liber Memorialis Ad
populum Ciuitatis, & Dioecesis Mediolanensis, A Beato Carolo Borromaeo
Titvli Sanctae Praxedis compositus continetur

Borromeo, Carlo

Brixiae, 1603

Victus, & somnus eiusdem. cap. 2.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10502

D E
V I T A E T R E B V S G E S T I S ,
CAROLI CARD.
S. PRAXEDIS,
ARCHIEPISCOPI MEDIOLANI.

Liber Septimus.

Statura, &
effigies Ca-
roli.
CAP. I.

Multa sūt ex Caro-
li factis, quę cum
historię filo du-
ci commode non
potuerint, mini-
me tamen existi-
mamus omitten-
da. Vno etiam in
in loco eius naturam, consuetudi-
nem, disciplinam; ac animi imagi-
nem quandam exprimere; huius vi-
detur esse scriptio. nam vt in cor-
pore toto diffusum sanguinem pro-
priam tamen obtinere sedem vide-
mus; ita Caroli moribus, licet vniuer-
sa rerum gestarum narratione di-
persis; proprius etiam locus recte
videtur assignari. Ex his igitur nunc
aptam operi conabimur addere qua-
si coronidem. atque omnia ad certa
capita redigentes, prius quę patent
sensibus, quęque in ipso fuerunt; de-
inde quę ad alios priuatim, publice-
que referuntur; ordine quantum fie-
ri poterit contexere studebimus; ec-
clesięque administrationem; quę
que ei factę sunt salutare accessio-
nes, generatim comprehendemus.
Statura fuit Carolus, quę commu-
nem non nihil superaret: cui mem-
brorum quoque magnitudo, ossibus
saltem, respondebat; nam carnis tan-
tum fuit, quantum ieiunij permisit
assiduitas. magni oculi, cęruleique
nasus grandior; rugis laxioribus ab

eo ad mentum deductis, capillus sub-
niger, subrufa barba, & incompta,
quamdiu non rasit. Auctoritas vero,
grauitasque multa, toto vultu palli-
do, & macilentio; veterum sacerdo-
tum sanctitatem maxime referret.
Robustum natura corpus idoneis si-
gnis multi iudicauerunt: sed curis pri-
mo familiaribus, dein ecclesiasticis,
semper ætatem præcurrentibus; stu-
dijs litterarum; laboribus demum,
vigilijsque episcopalibus, & varia
corporis vexatione debilitatum.

Corpus vt tractarit; quibusve qua-
si gradibus ad summam vitę asperi-
tatem venerit; pluribus locis supra
demonstratum est. quam ad rem v-
sus est, Deo concedente, duobus ma-
gnis adiumentis. alterum, quod nihil
subito durius suscipiebat; sed sensim
progrediens, tum vires experiebat;
tum sese paulatim assuefaciebat;
in quo magnum salutaris progressio-
nis momentum esse merito existima-
tur; ne vel se quis cito conficiat; vel
defatigatus subsistat, aut de via de-
clinat. Ita sese in aquę vsu habuit;
ad quem annorum cursu ita perue-
nit, vt vinum paulatim minuendo,
aquam vero addendo; stomachus de-
mum aqua sola contentus esset. Ita
in ieiunio; quod multis annis, die-
rum numerum per hebdomadas pau-
latim augendo, fecit quotidianum;
illudque prandij solius, nihil vespe-

Vitus, &
somnia e-
iusdem.
CAP. II.

ri prorsus admittēs. Ita in omni fere obfoni genere reiiciendo; vt primò carnem, mox oua, ceteraque sensim dimittens; ad panē solum cum aqua, cibus denique redigeretur: quamquā mors anteuertēs fecit, vt aliquot dies, puta tres in hebdomada restarēt, quibus lacte potissimum, sed pomis etiā, & herbis, similibusq; adhuc utebatur. simili vsus in Quadragesima ratione gradatim in angustias sese sicuum aridarum, lupinorumque deducere curauit. Alterum adiumentū fuit; quod quæ semel susceperat, ita constanter tenebat; vt neque labore, neque incōmoditate; neque humano diabolicoue impulsu ab ijs deduci posset. plurimi enim parū progressus adcirco habere videntur in via salutis; quòd leuiter ab instituto defleūt; quotidieq; noua ordiētes, nihil ad exitum perducunt. omnino mirauerat, his præsertim temporibus, patientia inedia, vigilix, assidui laboris; omnium denique, corpori quæ sunt incōmoda: vt demum, non pro eius appetitu, & ne pro vsu quidem necessario; sed pro occupationum opportunitate, & pro suo denique arbitratu, corpori satisfacere videretur. Cibus, si officium diuinum, vel humanum ita postularēt; quod eueniebat frequentissime; tam facile differebat in horas plures; quàm alius rem quamlibet leuissimam. at contra, etiam officij causa tempus consuetum præueniebat; amicorum flagitantium gratia vinum, carnemque admittebat; bis in die quandoq; edebat: quamquam non ita facile extremo vitæ tempore: tum enim grauari se vehementer, & quasi febri tentari sentiebat, si amicis in eo genere obsequi conaretur. Sed Brixix vidimus, cum ad eum hospes vir princeps venisset, bis in die cum eo accumbere; cibumque promiscuum, etiam vesperi sumere; cum tamen longe post meridiem negotiorum com-

modo pranderet. Quibus diebus panem solum adhibebat, quoniam egre mandentem diutius detineri necesse erat; edens supplices libellos, aut epistolas inspiciebat, ac subnotabat; vel alia legebat, & meditabatur. Cū rogaretur, vt quam biberet, eius aq̄ naturam saltem aliquo modo vellet temperari; delicias respondit in exercitatione patientiæ minime quærendas. sese vino potius vsurum. Cibus, & potū ita sumebat, vt nihil gustare videretur; nec quereretur vniquam, vel datum aliquid quod nollet, vel secus factum ac vellet; nisi quid forte melius esse sentiret, quàm ferret sibi proposita durities. Ad ea quæ legebantur edenti, tum ipse fuit attentus maxime; tum exteros quoq; cum eo accumbentes attentos facere solitus est; de eo quod audiebat identidem aliquid dicens, ad pietatem excitandam, de cibo vero, vel potu nullum penitus vniquam verbum. Corpus non exercebat: nisi quantum muneris, pietatisve ratio postularēt; in quo non valetudinis modum respiciebat; sed rerum diuinarum ardenti studio ferebatur. Somno quinque horas dabat in lectulo illo suo paleato, & cannabino; sæpe etiam, si opus erat, breuius spatium; nonnumquam breuissimum, & in sella aliqua collocatus: qui alijs tamen humanissimus Pater indulgebat, si essent imbecilliores; vt octo, vel etiam nouem darent. cumque eius familiaris narraret; cuiusdam non ignobilis rerum spiritualium magistri sententia, septem horas sano corpori concedi posse: de Episcopis, inquit, non puto locutum. Ante lucem surgebat semper. ad somnum utebatur nonnumquam tempore, quod itineri dare necesse erat: & nihil de iumentis celeritate remittens, vt poterat, aliqua ex parte satis necessitati faciebat. dormitabat sæpe tamen interdum, natura etiam moleste exigente, quod ei de-

bitum

bitum erat: sed ita modice, vt omnia quæ dicerentur audiret. dixisses in consultationibus quandoque, nihil omnino percepisse eorum, quæ dicta fuerant; cum ille sententias aliorum repetens, optime omnia iudicabat. cū in sacris precationibus, psalmodiaque arcto somno teneri videretur, promptum se tamen præstabat absque vllius admonitu, vt si semper vigilasset, quotiescumque surgendum, caput aperiendum, aliudve ex ritu agendum esset. Admonitus aliquando, fatius esse naturæ quod necesse erat concedere; quàm alieno tempore, & loco dormientis speciẽ publice præbere: naturæ id esse vitium affirmabat suę: cui nullum somni tempus satis erat ad eiusmodi dormitationem vitandam; qua se vel medicis curationibus etiam expedire curauerat. Hanc vitæ duritiem, ex clero, populoque imitati sunt multi. qui vino, cibisque melioribus, pro modo quisque sibi proposito, abstinentes, aut etiam in tabulis cubantes, commune lautitiæ studium valde temperauerunt.

Patiẽtia frigoris, & aliorum incommodorum.
CAP. III.

Omnia captabat in quotidianis rebus durioris vitæ momenta, quæ plurimi vitare potius solent: in quo magnam vim meritorum, occulto quodam studio colligeret; & non medio critere ad perfectam vitam iuuaretur. Non paruum illud fuit incommodum, vel potius cruciamentum: neque die, neque nocte vñquam ignis beneficium in regione valde frigida recipere, hominem interdum male vestitum, noctu vix contactum; palea subtus, supraque afflictum corpus fouente; vt non immerito dixisse videatur in oratione sua Franciscus Panicularola, nihil amplius Carolum vsu suis, quam canem domini facultatibus; qui quidem pane, aqua, paleaque modica contentus est. At etiam, quasi humanis commodis illudens, Iulio Petrutio religioso ad-

modum seni, qui intimis obsequijs ei infertuebat, nonnihil eiusmodi acerbitatem quodam tempore querenti, eam esse rationem dixit, quæ hyeme lintea minime frigida cubans sentiat, qui ignem ijs adhibere nolit: frigere adeo, dum in ijs se collocat, vt præ membris suis lintea minime frigida videantur. Stans legebat, scribebatque semper, tabulæ in nixus altiori. at foris paratas ad vsu sedentium tantum mensas reprensens, genua ponebat in solo. opinio fuit, salutaris patientiæ causa eam quoque rem ab eo susceptam. cumque sepius multi sacra biblia, quæ frequenter in manibus habebat, ita collocatum perlegere vidissent: diuinos libros reuerentiæ gratia flexis genibus ab eo semper legi consuesse prædicarunt. captabat ille qui dem omni studio incommodorum, perpeffionumque occasiones. eximiaque erat erga diuinos libros reuerentiæ; vt meritò, ita sit existimatum. sed aperuit nobis quandoque, dolens vitæ suæ asperitatem nimium prædicari, atque amplificari, quod filere non debeo; id se facere valetudinis gratia, cum eum sibi fitum vsui esse ad quædam corpori necessaria cognosceret. id quatenus eiusmodi causæ tribuendum sit, alij viderint. Ita vero angusto loco in suis ædibus consistebat; vt angustiore religiosi viri nulli vtantur: tum æstate caloribus ita subiecto; vt pari propemodum patiẽtia, ad calorem, frigusque opus esse videretur. Foris item, cum necessariæ occupationis gratia morabatur, ne forte oblectationis gratia secedere quis putaret; eodem modo incommoda eligebat loca; eaque interdum eiusmodi, vt omnes eius misererentur conditionem; cum præsertim vbi consisterat, siue in algida, siue in ætiosa loca incidisset, constanter maneret; neque dolens vñquam, neque aliquod